

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 84

თარიღი 12.10.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: სასარგებლო წიაღისეულის (კირქვის ბალასტი) გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება: შპს „მარტ-სტოუნ“;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: მარტვილის მუნიციპალიტეტი, სოფ სალხინო;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 31.08.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „მარტ-სტოუნ“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „მარტ-სტოუნის“ მიერ წარმოდგენილია მარტვილის მუნიციპალიტეტში, სოფ. სალხინოში სასარგებლო წიაღისეულის (კირქვის ბალასტი) გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში. აღნიშნულ საქმიანობასთან დაკავშირებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის N 2-756 ბრძანებით 2019 წლის 7 აგვისტოს გაცემულია სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომლის მიხედვით საქმიანობა დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შეფასებას.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, მარტვილის მუნიციპალიტეტი, სოფ სალხინოში მდ. ვახას ხეობაში, შპს „მარტ-სტოუნის“ მიერ სასარგებლო წიაღისეულის (კირქვის) გადამამუშავებელი საწარმო უკვე მოწყობილია, კომპანიის საკუთრებაში არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (ს.კ. 41.14.31.162), რომლის საერთო ფართობია 2400 მ². საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი მდებარეობს 54 მ მანძილზე. საწარმოდან დასავლეთის მიმართულებით მდებარეობს შპს „სალხინოს“ ანალოგიური პროფილის საწარმო, საწარმოს აღმოსავლეთით მდებარეობს სახელმწიფო ტყის ფონდი, ტყის ფონდსა და საწარმოს შორის განთავსებულია მდ. ვახა. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად მდ. ვახა საწარმოს ძირითადი ტექნოლოგიური ციკლის საზღვრიდან დაშორებულია დაახლოებით 50 მეტრით.

2020 წლის 30 ივნისს სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ, შპს „მარტ-სტოუნის“ საწარმოს დათვალიერების შედეგად გამოვლინდა, რომ საწარმო გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაქვემდებარებულ საქმიანობას ახორციელებდა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე, ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე 2020 წლის 14 ივლისს შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმი.

შპს „მარტ-სტოუნის“ საქმიანობის მიზანია, მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფ სალხინოს მიმდებარედ, მდ. ვახას ხეობაში არსებულ კირქვის საბადოზე მოპოვებული კირქვის ბალასტის დამსხვრევა, გარეცხვა და ფრაქციებად დახარისხება. წარმოდგენილ

დოკუმენტში განხილულია საწარმოს მდებარეობის და ტექნოლოგიური ალტერნატივები. ტექნოლოგიური ალტერნატიული ვარიანტებიდან განხილულია ნედლეულის სველი და მშრალი მეთოდით დამუშავება, უპირატესობა მიენიჭა ნედლეულის მსხვრევა-დახარისხების სველ მეთოდს, რომელიც გამოირჩევა მტვრის ემისიების მნიშვნელოვნად დაბალი მაჩვენებლებით. გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ადგილმდებარეობის ძირითადი უპირატესობაა ბიომრავალფეროვნებაზე ნაკლები ზემოქმედება, ასევე ნედლეულის და პროდუქციის ტრანსპორტირებით გამოწვეული ნაკლები ზემოქმედება გარემოზე.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შპს „მარტ-სტოუნი“ ფლობს მდ. ვახას ხეობაში კირქვის მოპოვების ლიცენზიას. ნედლეულის მოპოვება და მოპოვებული ნედლეულის დამუშავება პარალელურ რეჟიმში განხორციელდება, შესაბამისად, საწარმოში ნედლეულის მარაგის შექმნის საჭიროება არ არსებობს. საწარმოში განთავსებულია 25 მ³ მოცულობის კონუსის ფორმის ლითონის მიმღები ბუნკერი. ბუნკერის ზედა ნაწილთან მოწყობილია მისასვლელი გზა, რაც უზრუნველყოფს ავტოთვითმცლელებიდან ნედლეულის უშუალოდ ბუნკერში მოთავსებას. მიმღები ბუნკერი მიერთებულია დახურული ტიპის სამსხვრეველასთან, რომელშიც ნედლეულის მსხვრევა მიმდინარეობს სველი მეთოდით, ორ საფეხურად. სამსხვრეველა ლენტური კონვეიერის საშუალებით მიერთებულია ვიბრაციულ ცხავთან, ვიბრაციული ცხავი შედგება სხვადასხვა ზომის ცხავებისგან, ცხავის ზევით მოწყობილი წყლის სისტემის საშუალებით ესხურება წყალი და ერთდროულად მიმდინარეობს ნედლეულის ფრაქციებად დახარისხება და გამდინარე წყლით რეცხვა. ცხავი აღჭურვილია სამი ლენტური კონვეიერით, რომელთა საშუალებით შესაბამისი ფრაქციები საწყობდება მათთვის განკუთვნილ ღია მოედნებზე, საიდანაც ხდება მიღებული პროდუქტის რეალიზაცია. ვიბრაციული ცხავი ასევე აღჭურვილია წყლის გადამღვრელი სისტემით, რომელიც მიერთებულია საწარმოო ჩამდინარე წყლების შემკრებ ღია ტიპის მილსადენთან, ხოლო მილსადენი უკავშირდება სალექარს. საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია დაახლოებით 4-5 სატრანსპორტო ოპერაცია დღეში.

საწარმოო მიზნებისთვის წყლის აღება წარმოებს საწარმოდან დაახლოებით 2700 მ მანძილზე მდებარე ბუნებრივი ხევიდან, სადაც შპს „მარტ-სტოუნის“ მიერ მოწყობილია სათავე ნაგებობა და 75 მმ დიამეტრის მილი. საწარმოს მაქსიმალური დატვირთვით მუშაობის პირობებში (240 ტ/სთ) საჭიროა 25 მ³/სთ წყალი. წყალაღების მიახლოებითი გეოგრაფიული კოორდინატებია: X282264/Y4715803. საწარმოში სასმელად გამოიყენება ბუტილირებული წყალი.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოო ჩამდინარე წყლის შესაგროვებლად მოწყობილია ერთკამერიანი სალექარი. საწარმოში დაგეგმილია სალექარის ეფექტურობის გაუმჯობესება, რაც ითვალისწინებს დამატებით ორი სექციის მოწყობას. სალექარის პარამეტრები და გაწმენდის ეფექტურობა დაზუსტდება გზმ-ის ეტაპზე. საწარმოში წარმოქმნილი საწარმოო-ჩამდინარე წყლების ჩაშვება გათვალისწინებულია საწარმოს მიმდებარედ არსებულ მშრალ ხევში, რომელიც დაახლოებით 250 მეტრში უერთდება მდ. ვახას, წყალჩაშვების მიახლოებითი კოორდინატებია X281942/Y4713802. სამრეწველო მიზნებისთვის საჭირო წყლის 20 %-იანი დანაკარგის გათვალისწინებით, საწარმოში წლის განმავლობაში მოსალოდნელია 38400 მ³ ჩამდინარე წყლის წარმოქმნა. სამეურნეო-ფეკალური წყლებისთვის მოწყობილია 5 მ³ მოცულობის საასენიზაციო ორმო.

საწარმოს ტერიტორიაზე, საწარმოო დანადგარების გარდა განთავსებულია: საოპერატორო შენობა, რომელშიც მოწყობილია საწარმოო მოწყობილობების მართვის პულტი; სანიტარული კვანძი (საასენიზაციო ორმოთი); პირველადი სამედიცინო დახმარების პუნქტი; საწარმოო წყალმომარაგების მილსადენები; ჩამდინარე წყლების შემკრები ღია არხი, საწარმოო ჩამდინარე წყლების სალექარი და საწარმოო ჩამდინარე წყლების გადამღვრელი ღია არხი.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე გათვალისწინებულია 6 ადამიანის დასაქმება. დასაქმებულები იმუშავებენ 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით, წელიწადში დაახლოებით 240 დღე.

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, საწარმოს მაქსიმალური წარმადობაა 240 ტ/სთ-ში. წელიწადში 240 სამუშაო დღის მანძილზე გადამუშავებული სსსარგებლო წიაღისეულის რაოდენობა იქნება 460800 ტონა, აქედან 0-8 მმ ფრაქციის წილია დაახლოებით 30 %; 8-40 მმ ფრაქციის - 60 %; 40 და მეტი ფრაქციის - 5%, ხოლო სალექარში დალექილი ნალექის - 5 %, რომელიც კირქვის გადამუშავებისას, კირქვის მტვრის სახით წარმოიქმნება და სველი მეთოდით დამუშავების შედეგად მიყვება გამოყენებულ წყალს და გროვდება სალექარში.

საწარმო უზრუნველყოფილია მისასვლელი გზით და ელექტროენერგიით. საწარმოს ელექტრომომარაგება ხორციელდება სს „ენერგო-პრო ჯორჯიას“ საკუთრებაში არსებული 10 კვ ძაბვის ტრანსფორმატორიდან. საწარმომდე მისვლა შესაძლებელია სოფ. სალხინოდან. მისასვლელი გზები ძირითადად გადის სოფლებში, ვახა და სალხინო. უშუალოდ საწარმომდე მისასვლელად კომპანიის მიერ მოწყობილია ბეტონის გზა.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. არასახიფათო ნარჩენებიდან აღსანიშნავია საყოფაცხოვრებო მუნიციპალური ნარჩენები და სალექარში დაგროვილი კირქვის წვრილი ფრაქციის ნალექი. მუნიციპალური ნარჩენები განთავსდება მათთვის განკუთვნილ კონტეინერში და შევსების შესაბამისად, გადატანილი იქნება მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე, ხოლო სალექარიდან ამოღებული ნალექი (23040 ტ/წელ) განთავსდება ნედლეულის დასაწყობების ღია მოედანზე. წინასწარი ინფორმაციით, კომპანია აღნიშნულ შლამს გაუკეთებს რეალიზაციას, ადგილობრივ მოსახლეობაზე, მათი სახნავ-სათესი მიწის ნაკვეთების ხარისხობრივი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ გზმ-ის ეტაპზე, მოხდება სახიფათო ნარჩენების სახეობების და მახასიათებლების განსაზღვრა, დადგენილი წესით.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე ადგილი ექნება საწარმოო უბანზე არაორგანული მტვრის წარმოქმნას და მათ შემდგომ გაფრქვევას, საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლი მიმდინარეობს სველი წესით. საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლის პროცესში გაფრქვევის წყაროს წარმოდგენს ნედლეულის ბუნკერში ჩატვირთვა და ლენტურ კონვეიერი, რომლითაც ნედლეული მიეწოდება სამსხვრეველას. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოში დამონტაჟებულია დანადგარები, რომლებიც წარმოდგენენ ხმაურის წყაროს. საწარმოო ტექნოლოგიიდან გამომდინარე (წინასწარი შეფასებით), მოსალოდნელი არ არის უახლოეს მოსახლესთან ხმაურისა და ვიბრაციის დასაშვები ნორმების გადაჭარბება. საწარმოდან დასავლეთის მიმართულებით მდებარეობს შპს „სალხინოს“ ანალოგიური პროფილის საწარმო, რომელთანაც

მოსალოდნელია კუმულაციური ზემოქმედება. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ გზმ-ის ეტაპზე მოცემული იქნება კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, პროექტის ფარგლებში არ იგეგმება ხე-მცენარეების მოჭრა, საწარმოს მიმდებარე ტერიტორია მეტად ტექნოგენური და ანთროპოგენულია, შესაბამისად ფაუნის სახეობების მრავალფეროვნებით არ არის წარმოდგენილი. ამასთან საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლის ძირითადი ნაწილი არის სველი წესით, შესაბამისად ბიოლოგიურ გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი. საწარმოს ტერიტორიის სიახლოვეს დაცული ტერიტორიები არ მდებარეობს, ზურმუხტის ქსელის დაცული უბანი „სამეგრელო 2“ მდებარეობს 1,7 კმ-ში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე მარტვილის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2020 წლის 24 სექტემბერს ზემოაღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა მოეწყო მარტვილის მუნიციპალიტეტის, სოფ. სალხინოს კულტურის სახლის შენობის ეზოში (ღია სივრცეში). საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „მარტ-სტოუნის“ და მარტვილის მუნიციპალიტეტის მერიის, სოფ. სალხინოს წარმომადგენელი და ადგილობრივი მოსახლეობა. მარტვილის მუნიციპალიტეტის სოფ. სალხინოს წარმომადგენლის მხრიდან ყურადღება გამახვილდა, ჩამდინარე წყლის ჩაშვების ნორმებთან შესაბამისობის საკითხზე, რაზეც შპს „მარტ-სტოუნის“ წარმომადგენელმა განმარტა, რომ კომპანიას თავდაპირველად მოწყობილი ჰქონდა ერთი სალექარი, ამასთან კომპანია ახორციელებდა საქმიანობას გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გარეშე, აღნიშნულიდან გამომდინარე შედგა სამართალდარღვევის ოქმი. შპს „მარტ-სტოუნის“ წარმომადგენლის განმარტებით დამატებით მოწყობილია სამი სალექარი, ამასთან აღნიშნა, რომ ჩამდინარე წყლებთან დაკავშირებით დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზმ-ის ანგარიშში. საჯარო განხილვის შემდეგ მოხდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
  - 3.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.
4. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:
  - პროექტის აღწერა;
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - საქმიანობის განხორციელების ადგილის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
  - საწარმოს ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით), საავტომობილო გზამდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე;
  - ინფორმაცია 500 მ რადიუსის საზღვრებში არსებული ნებისმიერი ტიპის საწარმოს და წარმოების შესახებ (მანძილების და საქმიანობის მითითებით);
  - საწარმოს ალტერნატივების ანალიზი (მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა შესაბამისი დასაბუთებით);
  - საწარმოს თითოეული ტექნოლოგიური ხაზის და ტექნოლოგიური პროცესის აღწერა, ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენებული დანადგარების აღწერა და პარამეტრები, დანადგარების წლიური და საათური წარმადობა;
  - საწარმოს განთავსების ადგილის გარემოს არსებული მდგომარეობის აღწერა;
  - საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი);
  - ნედლეულისა და პროდუქციის ტრანსპორტირების სქემა და ტრანსპორტირების პირობები, მათ შორის სატრანსპორტო ოპერაციების რაოდენობა და ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული გზების შესახებ ინფორმაცია;
  - დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
  - ინფორმაცია გადასამუშავებელად მიღებული ნედლეულისა და წარმოებული პროდუქციის რაოდენობის შესახებ;
  - ინფორმაცია საწარმოს წყალმომარაგების შესახებ (რაოდენობა, ტექნიკური გადაწყვეტა, სასმელ სამეურნეო, საწარმოო და სხვა დანიშნულებით გამოყენებული წყლის შესახებ ინფორმაცია);
  - წყალაღების კოორდინატები და წყალაღების სათავე ნაგებობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
  - ბუნებრივი ხევის დასახელება საიდანაც ხორციელდება წყალაღება, ასევე ხევის ჰიდროლოგიური დახასიათება;
  - მანძილი წყალაღების წერტილიდან საწარმოს ტერიტორიამდე. მილსადენის სიგრძე, მილსადენის განთავსების დერეფანი და წყლის ტრანსპორტირების საკითხი;

- მდ. ვახას ჰიდროლოგიური რეჟიმი: მაქსიმალური ხარჯები, საშუალო წლიური ხარჯი, შეტბორვის დონეები და სხვა მახასიათებლები;
  - სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე და სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
  - სალექარების რაოდენობა, პარამეტრები და წყალჩაშვების წერტილის კოორდინატები, გაწმენდის ეფექტურობა;
  - საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
  - ნარჩენების მართვის გეგმა;
  - ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია და მათი შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
  - სალექარში დაგროვილი ლამის მართვის საკითხები;
  - მიღებული ნედლეულის დასაწყობების შესახებ ინფორმაცია (არსებობის შემთხვევაში);
  - მზა პროდუქციის დასაწყობების შესახებ ინფორმაცია;
  - ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი გზის შესახებ;
  - საწარმოს სრული გენ-გეგმა ექსპლიკაციით და გაფრქვევის წყაროების მითითებით;
  - საწარმოს განთავსების ტერიტორიის დეტალური სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
  - ინფორმაცია "წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #440 და "საქართველოს მცირე მდინარეების წყალდაცვითი ზოლების (ზონების) შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #445 დადგენილებებით განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის თაობაზე;
  - საწარმოს ტერიტორიის საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- 5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:**
- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე (გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში, რომელშიც გათვალისწინებული იქნება კუმულაციური ზემოქმედება კომპანიის მიმდებარედ განთავსებული შპს „სალხინოს“ საწარმოდან);
  - ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
  - განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება ინსტრუმენტული მონიტორინგი უახლოეს მოსახლესთან (სიხშირის და კოორდინატების მითითებით);
  - საშიში გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური პროცესების (მათი არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საწარმოს ექსპლუატაციის პერიოდში, შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;

- ჩამდინარე წყლებთან ერთად ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;
- ხმაურის გავრცელება (შესაბამისი გაანგარიშებითა და მოდელირებით) და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შედეგების შეფასება მიმდებარე ობიექტების გათვალისწინებით (ატმოსფერული ჰაერი, ხმაური, სატრანსპორტო ოპერაციები და სხვა);
- ზემოქმედება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებულ რისკებზე, შესაბამის შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ზემოქმედება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრით;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება;
- საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- წარმოდგენილი წყალჩაშვების GPS კოორდინატების ელექტრონული გადამოწმებით წყალჩაშვების წერტილი მდებარეობს საწარმოს ტერიტორიიდან დაახლოებით 300 მეტრის მოშორებით, შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ჩამდინარე წყლის ტრანსპორტირების საკითხი წყალჩაშვების წერტილამდე;
- წყალაღების წერტილი, მიახლოებითი გეოგრაფიული კოორდინატების გადამოწმებით, მოქცეულია სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, ამასთან დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ მოწყობილია წყალაღების სათავე ნაგებობა, შესაბამისად წარმოსადგენია სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი;
- გზშ-ის ანგარიშში წყალაღება გათვალისწინებული უნდა იყოს წყალაღების კვეთში წყლის ხარჯის გათვალისწინებით და წარმოდგენილი იყოს შესაბამისი ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, მდ. ვახას წყალუხვობის პერიოდში ღვარცოფული ნაკადები ახასიათებს, ამასთან აღნიშნულია, რომ მდ. ვახა ძირითადად მშრალ ხევს წარმოადგენს და მდინარის მშრალი კალაპოტი ძირითადად გამოიყენება საწარმოს ტერიტორიამდე მისასვლელად, შესაბამისად გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს აღნიშნული მშრალი კალაპოტი საწარმომდე ერთადერთ მისასვლელ გზას წარმოადგენს, თუ გააჩნია ალტერნატიული მისასვლელი გზა.
- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად საწარმოში მოწყობილია ერთი სალექარი და იგეგმება დამატებით ორი სალექარის მოწყობა. ადმინისტრაციული წარმოების

ეტაპზე განხორციელდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. დათვალიერების შედეგად გამოვლინდა, რომ დამატებითი სალექარებისთვის განკუთვნილი მიწის სამუშაოები უკვე შესრულებულია, კერძოდ სამ ადგილას ამოღებულია გრუნტი, რომლებიც ერთმანეთს უკავშირდებიან ღია არხებით. შესაბამისად აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას, ამასთან მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია სალექარების რაოდენობის, პარამეტრების, გაწმენდის ეფექტურობის და სალექარების მოპირკეთების სამუშაოების შესახებ.

- სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ტერიტორიას ესაზღვრება შპს “მარტ-სტოუნის“ ერთ-ერთი პარტნიორის მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული შენობა-ნაგებობა, რომელიც გამოყენებულია მომსახურე პერსონალის მოსასვენებელ-საყოფაცხოვრებო და საწარმოს საოფისე დანიშნულებისათვის, გზშ-ის ანგარიშში დაზუსტებას საჭიროებს ზემოაღნიშნული ტერიტორიის საკადასტრო მონაცემები, ასევე საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საწარმოს არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით და ასევე შესრულებული და შესასრულებელი სამუშაოების (არსებობის შემთხვევაში) შესახებ ინფორმაცია.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „მარტ-სტოუნის“ მიერ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილ მარტვილის მუნიციპალიტეტში, სოფ. სალხინოში სასარგებლო წიაღისეულის (კირქვის ბალასტი) გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიშში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოპოვებული, შესწავლილი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.